

מדריך למורה שכבה צעירה

מדריך למורה

שכבה צעירה

כללי

לשיעורי ענווה ושליחות שלוש מטרות עיקריות:

- כל תלמיד יברר לעצמו מיהו ומה שליחותו המיוחדת.
- התלמידים יבצעו את שליחותיהם השונות ברצון, בשמחה ומתוך אחריות.
- התלמידים יתייחסו בכבוד לסובב אותם מתוך ההבנה שכל בני האדם עם תכונותיהם והשליחות שלהם נתנו על ידי הקדוש ברוך הוא ונמצאים תחת השגחתו. לאור מטרות אלו ניתן דגש בתהליך הלמידה על הרעיון של השליחות, כשדרך הביצוע והבירור של השליחות נעשית מתוך ענווה.

חיבור הענווה והשליחות לנושא אחד, אין בו כדי להגדיר או לצמצם את אחד הנושאים. מטרותיו היא לתת כיוון חיובי ומעשי של ענווה ושליחות באופן רלוונטי לחיי התלמידים. אנו מחנכים את התלמיד לברר את זהותו ולתרום מכישוריו למען החברה תוך כבוד ולמידה מהזולת. החברה האידיאלית היא כזו שלכל אחד מחבריה יש מקום וכל אחד מהם תורם מסגולותיו הייחודיות כמיטב יכולתו.

חשוב להבהיר שמידת הענווה האמתית אינה השפלת כבוד האדם. ההיפך הוא הנכון, הענווה האמתית מכוונת לראות את צלם האלוקים שבאדם. הענווה מבהירה לאדם את הפרדה שיש לעשות בין האני החיצוני: הפרטי, האנוכי, החומרי, ובין האני האמיתי: הפנימי, הנשמתי, האלוקי. האני החיצוני הוא האמצעי והדרך להביא לידי ביטוי את האני הפנימי. לאור זאת אישיות האדם, כשלעצמה אינה ראויה לכבוד, אך מצד צלם האלוקים שבה, אין מכובד ממנה. לאור זאת, הסדר ההגיוני של הלימוד יתמקד בתחילה במידת הענווה, על מנת שהתלמיד יפתח בשאלה "מי אני ומהן תכונותיי". בשלב הבא יברר האדם לעצמו את שליחותו וילמד כיצד להתייחס לשליחותו של הזולת.

בתהליך החינוכי של לימוד הנושא אנו מפגישים את התלמיד עם המושגים הבסיסיים ובעיקר עם סיטואציות שונות והתנסויות הרלוונטיות לעולמו. המטרה היא שחוויה לימודית זו תעמיק אצל תלמידינו את בירור הזהות האישית שלהם, את האחריות החברתית הנגזרת מכך ואת הכבוד לזולת.

בשכבה הצעירה הדגש הוא על בירור בסיסי של ה'אני' של כל אחד ותכונותיו והתנסות בנטילת תפקידים שונים וביצועם, תוך אימוץ התנהגות מכבדת ובלתי מתנשאת כלפי הזולת.

מהלך השיעורים

בהזדרכה התורנית נברר את מושגי היסוד "ענווה" ו"שליחות". כיצד אצל האנשים הגדולים ביותר, השתלבה המנהיגות יחד עם מידת הענווה. מתוך כך נלמד כיצד לכל אחד מישראל ישנה השליחות הייחודית שלו.

בסדנא למורים ניפגש דרך סיפורים וחוויות עם עולמנו האישי כמורים. נברר לעצמנו את תחושת השליחות שלנו במקצוע זה ואת הענווה הנדרשת בו.

בשיעור **מניחים יסודות** נלמד גם על הענווה וגם על השליחות מתוך סיפור על התנא ר' לוי בן סיסי שנכשל בתחילת שליחותו כרב העיירה בגלל מידת הגאווה, עד שהבין שלהצלחת השליחות נדרשת מידת הענווה. בשיעור בפתח, "**הידד אני שליח**", נעורר את הרצון של התלמידים להתנדב לשליחויות ונחוש את חוויית ההנאה שבביצוען דרך סיפור על ילדה שסבה היה חולה והיא דאגה לגינתו האהובה בלא שגילתה על כך לאף אחד. בעקבות זאת כל אחד מהתלמידים ייקח על עצמו משימה.

בשיעור מעשה אבות, "**אחרית ענווה שלום**", נפגוש דמויות מן התורה, שני זוגות של אחים, משה ואהרון ומנשה ואפרים. בכל אחד מן הזוגות קיבל אחד מן האחים את השליחות המרכזית ואחיו קיבל את השליחות המשנית. בשני המקרים האח שנבחר לשליחות המשנית מקבל את שליחותו בשמחה. מדמויות אלו נלמד לא לקנא ואף לפרגן לשני וכל אחד מקבל בשמחה ובענווה את שליחותו. בזכות מידת הענווה זוכים לשלום בין אחים.

בשיעורי מתבוננים ובונים: נלמד בשיעור "**האוצרות שבי**" לגלות כל אחד את האוצר שטמון בו. נלמד שהשליחות שלנו היא לזהות את הכישרונות שלנו ולהשתמש בהן באופן חיובי.

לאחר מכן נלמד כיצד להכיר בכך שכל אחד מאתנו אינו מושלם ובהסתכלות חיובית נוכל למצוא את שליחותנו המיוחדת יחד עם החסרונות. תחת הכותרת "**להפוך לימון ללימונדה**" נפגוש דמויות שהיה להם חסרון, אך הוא לא הפריע להם להיות מובילים ומצטיינים.

בשלב הבא נלמד על ייחודיותנו כעם, ובשיעור "**הממלכה הסגולה**" נראה כיצד לכל אחד מאתנו שליחות בהיותו חלק מעם ישראל.

שיעור הסיכום, "**ביקור במוזיאון**" הוא מפגש עם דמויות שונות מן התנ"ך כשלכל אחת מהן שליחות מיוחדת ממנה אנו יכולים ללמוד.

השילוב עם מפתח הלי"ב**אלול-תשרי - שיתוף והשתתפות**

את השנה אנו פותחים בערך של שיתוף והשתתפות. מערכת היחסים בין הפרט והכלל, היות היחיד חלק מקבוצה, היא חלק חשוב גם בעבודת ה', "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו". כל אחד מאתנו זוכה לקבלת התורה בזכות היותו חלק מעם. על הפסוק "ואהבת לרעך כמוך" אמר רבי עקיבא "זה כלל גדול בתורה". הלימוד וההתנסות בשיתוף והשתתפות של כל אחד מהפרטים בקבוצה הינה חלק חשוב ומרכזי בפתיחת השנה בה אנו מתחילים לגבש את הכיתה כקבוצה חברתית חיובית, המעשירה את חבריה ואת זולתם.

פירוט נוסף של הערכים ומערכי הפעילות לחודש תשרי ניתן למצוא באתר מפתח הלב:

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Yesodi/Hevra/MafteachHalev/Tishrey.htm>

חשוון – מעורבות חברתית

המעורבות החברתית מורכבת מהערנות לסובב, האכפתיות כלפי הזולת והפעולה למענו. מעורבות חברתית היא אבן יסוד בחינוך שלנו לילדנו. שיעור חשוב במעורבות חברתית למדנו ממשו רבנו הגדל בבית פרעה. משה רבנו לא נשאר ספון בארמון אלא יוצא אל אחיו ורואה בסבלם. משה רבנו מגלה לא מסתפק בכך אלא מתערב באופן פעיל להצלת אחיו עד כדי סיכון חייו. משה רבנו מגלה אכפתיות ופועל לסייע גם לבנות יתרו, אף שלא היה לו קשר מוקדם אליהן ולא נראתה כל תועלת העשויה לצמוח לו מכך. דמותו של משה יחד עם דמויות רבות נוספות מהוות עבורנו סמל ומופת לגילוי מעורבות ולהירתמות למשימות חברתיות רבות מתוך חריצות ומסירות.

פירוט נוסף של הערכים ומערכי הפעילות לחודש חשוון ניתן למצוא באתר מפתח הלב:

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Yesodi/Hevra/MafteachHalev/Cheshvan.htm>

שיתוף והשתתפות ומעורבות חברתית מתוך ענווה ושליחת

הענווה מלמדת אותי מי אני ומלמדת אותי שיש עוד אחרים שלכל אחד מהם המעלות והכישרונות שלו. ענווה זו היא בסיס לשיתוף נכון ובריא בין חברי הקבוצה. הענווה מלמדת אותנו שאת תכונותינו הטובות איננו זוקפים לזכות עצמנו אלא מודים עליהן לקב"ה שחנן אותנו בהן. הקב"ה נתן לכל אדם תכונות ייחודיות, ובזכות מידת הענווה אנו לומדים לכבד כל אדם, להקשיב ולקבל ולא להיות מרוכזים רק בעצמנו. תכונותינו הטובות לא ניתנו לנו כמתנה סתמית ואף לא כדי שנשתמש בהן לתועלתנו האישית. תכונות טובות אלו מכוונות אותנו לשליחות המיוחדת שנתנה לנו על ידי הקב"ה. אנו שואפים להיות דומים לקב"ה שהוא הטוב והמטיב וגם אנחנו משתמשים ביכולת ההטבה שלנו למען הזולת והחברה. זוהי אחריותנו, חובתנו וגם שליחות חיינו. נברר לעצמנו מהן תכונותינו הטובות, ולאור זאת נבין מהי השליחות המיוחדת המוטלת עלינו ונבצע אותה בדרך הטובה ביותר. ההתנסויות והפעילויות המוצעות לנו בשיעורי מפתח הלב, יסייעו לנו בהעמקת ההיכרות עם עצמנו ועם זולתנו, ובלקיחת התפקיד המתאים לנו בדרך הנכונה בתוך הקבוצה.

"אם אין אני לי, מי לי. וכשאני לעצמי, מה אני. ואם לא עכשיו, אימתי" (אבות, א' י"ד)

טבלה מסכמת לשכבה הצעירה

חודשים אלול תשרי - שיתוף והשתתפות

חודש	סוגה	היחידה	מטרות	כישור מעשי	מתודה עיקרית	
אלול-תשרי	למורים	הדרכה תורנית "שליחות מתוך ענווה"	לימוד מושגי הענווה והשליחות מתוך מקורות. הבנה שלכל אחד יש את השליחות שלו והוא צריך לבצע אותה מתוך ענווה.	מקורות מרכזיים עם כותרות מנחות		
		סדנה למורים "שליחות חיי"	בירור השליחות והענווה שבעיסוק במקצוע ההוראה, חיזוק תחושת השליחות אצל המורים.	סקר שביעות רצון, לימוד מסיפור, פתקי חוויות של מורה.		
		מדריך למורה	הסבר מילולי וטבלאי של הרציונאל והמטרות של מהלך הלימוד ושילוב עם ערכי מפתח הלב			
	מניחים (סודות)	מעגל פרט קבוצה	1. שיתוף והשתתפות	התלמידים ישתפו זה את זה ואת המורה בציפיות ובחששות לקראת השנה החדשה.	הגדרת הציפיות ושיתוף בהן.	פרצופי רגשות ומדרש תמונה.
			2. שליחות עם ענווה, מתכון להצלחה	התלמידים ילמדו מהי ענווה ומהי שליחות ויבינו שכדי לבצע שליחות נדרשת מידת הענווה.	ביצוע משימות ותפקידים שלא מתוך הכרת כבוד לעצמי	סיפור על ר' לוי בן סיסי, תכונות נדרשות לתפקיד.
	משיגים	מעשה אבות	3. הידד אני שליח	התלמידים ירצו להיות שליחים, יבינו את חשיבות השליחות ויחוו שמחה בשליחות.	רצון לבצע משימות. שמחה בעת ביצוע המשימה	סיפור על ילדה שלקחה אחריות על גינה של סבא חולה. כל ילד לוקח משימה.
			4. אחרית ענווה – שלום	התלמידים לא יקנאו זה בזה, מתוך ההבנה שלכל אחד השליחות שלו. הם לא יתגאו על חבריהם בגלל שליחותם ויבינו כי גם אבותינו נהגו בענווה וישאפו להיות כמותם.	לא לקנא ולפרגן לזולת גם אם הוא כאילו 'מתחרה'. ביצוע משימות שלא מתוך התנשאות.	מפגש עם שני זוגות אחים שלא קנאו זה בזה, משה ואהרון ומנשה ואפרים. משחק "זה הסוד שלי".
מתבוננים ובוני	מעגל פרט	5. שיתוף והשתתפות מעגל כיתתי	התלמידים יכירו בחשיבות של לקיחת אחריות ומילוי תפקידים בכיתה וימלאו תפקיד.	מסוגלות ללקיחת אחריות ומילוי תפקיד.	ניתוח סיפור, טבלת תפקידים, והגדרת משימות.	
		6. הנני כאן	התלמידים יתנדבו בזריזות ובשמחה למשימות שונות בבית, בכתה ובמשפחה. הם יחוו שטוב, כדאי ומשתלם להזדרז ויבינו כי הזריזות דרושה לשם ביצוע השליחות.	זריזות בעת ביצוע משימות.	סיפור / המחזת קריאת "הנני" לשמואל, משחק "מרוץ שליחים".	
		7. מפתח הלב	מעגל החיים הלאומי, סוכות – האושפיזין בפרט והכנסת אורחים בכלל.	הכנסת אורחים.	קריאת שיר ודין על הכנסת אורחים לסוכה, לימוד על אברהם אבינו, יצירת קישוט לסוכה.	

חודש חשוון – מעורבות חברתית

חודש	סוגה	היחידה	מטרות	כישור מעשי	מתודה עיקרית
חשוון-מעורבות חברתית		8. מפתח הלב	העלאת המודעות לזכויות וחובות בתחומים שונים.	הגדרת הסביבה הראויה ותפקידנו ביצירתה.	ניתוח תמונות.
	מתבוננים ונונים	9. האוצרות שבי	התלמידים יבינו שיש להם אישיות פנימית הבאה לידי ביטוי במידות ובהתנהגות. הם יתבוננו ויכירו את הכישורים שבהם וכיצד להשתמש בהם לשליחות חיוביות.	התבוננות פנימית ומודעות לכישורים ולזהויות פנימית.	תיבת אוצרות אותה ממלאים בתכונות טובות.
		10. להפוך את הלימון ללימונה	התלמידים ילמדו להכיר בחסרונותיהם ויכבדו חברים בעלי חסרונות. התלמידים ילמדו כיצד להתמודד עם החיסרון ואף להפיק ממנו דברים חיוביים.	השלמה והתמודדות עם חסרונות.	משל הכדים, ציורים של דברים פגומים, תמונות של אנשים מפורסמים בעלי מוגבלות.
		11. ממלכה סגולה	התלמידים יכירו בשליחות שיש לעם ישראל כממלכת כוהנים וגוי קדוש. הם יבינו כי גם להם תפקיד בשליחות זו והם מבצעים את השליחות בכל יום ויום.	קיום מצוות בחיי היומיום מתוך גאווה יחידה ותחושת שליחות.	פעילות של הדבקת דמויות המקיימות מצוות ברחוב ממלכת כוהנים.
		12. מעורבות חברתית מעגל כיתתי	היבטים להערכה במילוי תפקיד.	סיכום ומישוב לאחר תקופת התנסות.	מישוב רגשי ומעשי על התפקיד שניתן לכל תלמיד.
	פעילות סיכום	13. ביקור במוזיאון	התלמידים ילמדו אודות הקשר ענווה-שליחות במקורות. הם יחשפו למגוון שליחים ושליחויות ולמגוון דרכים לביצוע השליחות בענווה ויזדהו עם יחס השליחים הענווים לשליחותם.	הליכה לאורם של דמויות מופת מהתנ"ך.	מוזיאון של דמויות ענווה ושליחות. זיהוי דמויות השליחות על פי אביזרים. מילוי פנקס והדבקת בולים בלוח שליחויות.

